

Paniyum - Tirada Toddoba iyo Toban

Waxa iyo Muujintii: Labada Xariiq ee Waxsii-sheegista Daanyeel iyo Furfuridda Muujintii

Jeff Pippenger
2026-02-22

Bishii Luulyo 18, 2020 waxaa yimid niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqa boqolka iyo afartan iyo afarta kun. Wuxuu ka dhacay gudaha “taariikhda qarsoon” ee aayadda afartan ee Daanyeel kow iyo tobnaad. Niyad-jabku wuxuu ka dhacay xilli hore loo sii galay “taariikhda qarsoon” taasoo ah taariikh bilaabatay burburkii Midowgii Soofiyeeti sannadkii 1989. Aayadda afartan iyo kow waxay matalaysaa sharciga Axadda ee Maraykanka, kaas oo sidoo kale lagu matalay aayadda lix iyo tobnaad ee isla cutubkaas. “Furitaanka shaabadda” ee runaha ka kooban “taariikhda qarsoon” ee aayadda afartan sannadka 2023 waxaa Daanyeel ku soo bandhigayaa cutubka laba iyo tobnaad. Cutubyada tobnaad ilaa laba iyo tobnaad waa isla riyo-aragti, riyo-aragtiduna waxay ku bilaabmaysaa iyadoo lagu aqoonsanayo in Daanyeel uu matalo “kuwa xigmadda leh” ee fahma labadaba farriimaha gudaha iyo dibadda ee wax sii sheegidda, kuwaas oo halkaas lagu matalay “arrinka” iyo “riyo-aragtida.”

Sannaddii saddexaad ee Kuuros oo ahaa boqorkii Faaris ayaa wax loo muujiyey Daanyeel, kii magiciisa la odhan jiray Belteshazzar; oo waxaasu run bay ahaayeen, laakiin wakhtigii loo qabtay wuu dheeraa; isna wuu gartay waxaasii, oo riyadiina wuu fahmay. Daanyeel 10:1.

Laba Aragtiyood

“Waxa” iyo “riyada” waxay ka dhigan yihiin riyooyinka gudaha iyo kuwa dibadda ee waxsii sheegidda, Daanyeelna wuxuu matalaa dad fahmaya labadaba, waayo “waxa” iyo “riyada”ba waxaa Daanyeel loogu “muujiyey” cutubka tobnaad. Cutubkaas, maalinta laba iyo labaatanaad, riyadii Masiixa ee meesha quduuska ah ayaa Daanyeel loogu “muujiyey.” Erayga Cibraaniga ah ee loo turjumay “wax” waxaa cutubka sagaalaad loogu turjumay “arrin,” halkaasna sidoo kale waxaa lagu soo bandhigay isagoo la xidhiidha “riyada.”

Bilowgii baryootankaaga amarku waa soo baxay, aniguna waxaan u imid inaan kuu muujiyo; waayo, aad baa lagu jecel yahay; haddaba arrinta garo, oo aragtidana fiirso. Daanyeel 9:23.

Ereyga “shay” ee ku jirta cutubka tobnaad waa isla ereyga loo tarjumay “arrin” aayadda saddex iyo labaatanaad ee cutubka sagaalaad. Muujintii ugu dambaysay ee Daanyeel ee cutubyada tobnaad ilaa laba iyo tobnaad; “shayga” ee cutubka kow iyo tobnaad ama “arrinta” ee cutubka tobnaad labaduba waxay ku xiran yihiin “riyada.” “Riyada” waa ereyga Cibraaniga ah ee “mareh,” oo macnihiisu yahay “muuqaal.” Daanyeel wuxuu buuggiisa ku gartaa laba “riyo,” in kastoo mid ka mid ah labadaas “riyo” lagu muujiyey qaabka dheddigga, dabadeedna mar kale qaabka labka. Daanyeel, aayadda koowaad ee cutubka tobnaad, wuxuu tilmaamayaa kuwa garanaya “riyada” ee muuqaalka, iyo sidoo kale “arrinta” ama “shayga.” Cutubka siddeedaad Daanyeel wuxuu ku gartaa laba “riyo” oo midba midka kale la xiriirto. Ingiriisiga, ereyga vision waxaa cutubkaas laga helaa

siddeed jeer, oo mid ka mid ah ereyada Cibraaniga ah ee loo tarjumay “riyo” waa “mareh,” kan kalena waa “chazon.” Mareh macnihiisu waa “muuqaal,” chazon-na macnihiisu waa “riyo, waxyi ama oraakul.” Dulucda cutubka siddeedaad waxay caddaynaysaa in marka ereyga “mareh” loo tarjumo “riyo” uu matalo “muuqaalka Masiixa.”

Tusaale ahaan, waa “mareh” ama “riyada muuqashada” ee ku jirta Daanyeel 8:14, taasoo macnaheedu yahay in 22-kii Oktoobar, 1844 Masiixu si kedis ah uga muuqan doono macbudka, iyadoo la dhammaystirayo Rasuulka Axdiga ee Malaakii cutubka saddexaad, kaas oo Walaashii White ay sheegtay in la fuliyey 22-kii Oktoobar, 1844. Markii Walaashii White ay aqoonsatay in malaa’igta Muujintii toban ee soo degtay oo hal cag dhulka saartay, halna baddana saartay ay ahayd “qof aan ka yarayn Ciise Masiix,” waxay aqoonsanaysay calaamad jid oo nebinnimada ku jirta halkaas oo Masiixu ka muuqdo. Waa mid ka mid ah muuqaalladiisa badan. Wuxuu ka muuqday sarakiciddii Muuse sida ku qoran Yuudas. Halkaas wuxuu uga muuqday sidii Miikaa’iil oo ah malaa’igta madaxda ah, hase yeeshee, si kastaba ha ahaatee, waxay ahayd muuqasho nebinnimo. Riyada mareh ee cutubka siddeedaad sidoo kale waxaa loo tarjumaa “muuqasho,” taasoo waafaqsan macnaheeda.

Oo waxay noqotay, markii aniga, aniga qudhayda ah Daanyeel, aan arkay riyadii, oo aan doondoonaay macnaheeda, markaas, bal eeg, waxaa hortayda istaagay mid u eg muuqaalka nin. Daanyeel 8:15.

Macnaha halkan ku jira wuxuu tilmaamayaa in uu ahaa malaa’igtii Jibriil ee lahayd “ekaanta nin,” erayga “ekaanna”na waa mareh—muuqaalka aragga ee Masiixa; waayo sida Masiixa loogu matalo Miikaa’iil oo ah malaa’igta sare, iyo malaa’igta xoogga badan ee Muujintii tobnaad, Masiixu si nebiyad ahaan ah ayuu isu-beddeli karaa astaanta malaa’igaha, iyo xataa dadka. Haddii ay tahay Jibriil ee aayadda ku jira, ama Masiixa ee Muujintii tobnaad, ama sida Miikaa’iil oo ah malaa’igta sare, mid kastaaba wuxuu metelaa farriin, sababtan darteedna Walaasha White waxay malaa’igaha Muujintii la barbar dhigtaa labadaba farriinta ay metelaan iyo dadka ku dhawaaqa farriinta ay malaa’iguhu metelaan. Runtaani aad bay muhiim u tahay, sidaas darteed saddexda aayadood ee ugu horreeya Muujintii cutubka koowaad—kuwaas oo ku dhawaaqaya furfuridda Muujintii Ciise Masiix, wax yar ka hor intaan albaabka nimcadu xidhmin, waayo “waktigu waa dhow yahay”—habka isgaadhsiinta Ilaah ee dadka lala yeesho si gaar ah ayaa loo tilmaamay inuu yahay farriin ka timid Aabbaha, oo la siiyey Wiilka, kaas oo haddana farriinta siiya malaa’ig, taas oo dabadeed u geysa nin, kaas oo isna u dira kiniisadaha. Tallaabo kasta oo ka mid ah habka isgaadhsiintu waa quduus oo barakaysan, quduusnimadaas la quduus yeelayna waxaa lagu metelay calaamadaha jidka ee nebiyadeed halkaas oo Masiixu ka soo muuqdo isaga qudhiisa, ama isaga oo adeegsanaya malaa’ig, nin ama farriin. Marka uu si toos ah isu la xidhiidhiyo calaamad jid, taasoo waa “mareh”—“aragga muuqaalka.”

Muujintii Ciise Masiix, oo Ilaah isaga siiyey inuu addoommadiisa tuso waxyaalaha ay waajibka tahay inay dhowaan dhacaan; markaasuu malaa’igtiisii ku soo diray oo ku wargeliyey addoonkiisii Yooxanaa: kaasoo ka marag furay ereyga Ilaah, iyo markhaatifurka Ciise Masiix, iyo wax kasta oo uu arkay. Waxaa barakaysan kii akhriya, iyo kuwa maqla erayada waxsii sheegiddan, oo xajiya waxyaalaha ku qoran dhexdeeda; waayo, waktigu waa dhow yahay. ...

Oo wuxuu igu yidhi, Ha xidhin erayada waxsii sheegidda kitaabkan, waayo, wakhtigu waa dhow yahay. Kii aan xaqa ahayn, ha sii ahaado aan xaqa ahayn; kii wasakhda ahuna, ha sii ahaado wasakh; kii xaqa ahuna, ha sii ahaado xaqa; kii quduuska ahuna, ha sii ahaado quduus. Muujintii 1:1–3; 22:10, 11.

Cutubka siddeedaad, “chazon” waa erayga kale ee Cibraaniga ah ee loo tarjumay “muujin.” Marka lala xiriiriyo “muuqashada,” muujinta “marah” waxay tilmaamaysaa calaamad-jid, halka muujinta “chazon” ay tilmaamayso waqti nebiyadeed. Waxaa jira isu-dheellitir rabbaani ah oo ku jira labada eray ee cutubka siddeedaad loogu tarjumay “muujin,” taasoo ah in erayga Cibraaniga ah “mareh” uu sidoo kale Daanyeel u adeegsado qaabkiisa dheddigga ah ee “marah.” Marka laga hadlayo chazon, Daanyeel wuxuu u metelaa laba siyaabood, hase yeeshee ma aha isbarbardhig lab iyo dheddig ah, balse waa laba eray oo tilmaamaya isla macnahaas; marka sidaas la sameeyona, si aad u weyn ayay u sii ballaadhaan.

Chazon waxay ka dhigan tahay aragga, ama oraakalka, ama wax sii sheegidda; erayga Ingiriisiga lagu turjumay mar “matter” ama mar “thing” waa erayga Cibraaniga ah ee “dabar,” kaas oo macnihiisu yahay “erayga.” Marka la fahmo in “chazon,” oo ah arag, uu sidoo kale Daanyeel ku muujiyey erayga “dabar,” markaas labadooduba si wadajir ah waxay u metelaan farriimaha wax sii sheegidda ee Erayga Ilaah. Daanyeel had iyo goor wuxuu isu barbar dhigaa “dabar” ama “chazon” iyo “mareh.” Marka heerka wax sii sheegidda laga eego, “farriimaha wax sii sheegidda ee Erayga Ilaah,” sida ay u metelaan “dabar” iyo “chazon,” marka lagu daro aragga “marah” ee muuqashada Masiixa, markaas waxaad haysataa calaamadaha quduuska ah ee taariikhda wax sii sheegidda ee Erayga Ilaah. Haddaba haddii aad ku darto “marah,” oo ah qaabka dheddigga ee erayga “mareh,” taxanaha macnayaasha aragga ee ku jira Daanyeel, waxaad markaas haysataa aragga muraayadda ee xaqnimada rumaysadka.

Aragtiddii ugu dambaysay ee Daanyeel, oo ay metelayaan saddexda cutub ee ugu dambeeya ee buuggiisa, Daanyeel wuxuu metelaa dad ku nool maalmaha ugu dambeeya oo fahmaya “aragtiyada nebinnimada” ee “Erayga Ilaah,” iyo quduusnimada calaamadaha jidka ee quduuska ah oo ka kooban dhaqdhaqaaqa dibu-habaynta ee boqol iyo afar iyo afartan kun; waayo, iyagu waa kuwa Wanka raaca meel kastoo uu tago Eraygiisa quduuska ah ee nebinnimada. Markay Wanka raacaan, isagu wuxuu ku hoggaamiyaa aragtida muraayadda ee Daanyeel 10:7 halkaas oo ay ama u cararaan inay ku dhuuntaan qalad hoostiisa, meeshaas oo loogu aaso weligood, ama ay ku hoosaysiiyaan boodhka, oo la xaqa ka dhigo lana xoojiyo si ay u bixiyaan farriinta nebinnimada ee maalmaha dambe.

Jibriil wuxuu Daaniyeel ku amray inuu “fahmo” labadaba “arrinka” iyo “riyadii.” Erayga Cibraaniga ah ee loo tarjumay “fahmo” wuxuu ka dhigan yahay “in maskax ahaan lagu kala saaro.” Daaniyeel, oo kuu taagan adiga iyo anigaba, akhriste qaaliga ahow, waxaa lagu amray inuu fahmo farqiga iyo kala-sooca u dhexeeya “arrinka” iyo “riyadii.” Riyadii chazon waxay matalaysaa xariiqda dibadda ee taariikhda waxsii sheegidda, halka riyadii mareh ay matalayso muuqashada Masiixa. “Arrinka” iyo “shayga” waa erayga Cibraaniga ah ee “dabar,” kaas oo macnihiisu yahay ereyga. Ciise waa “dabar”-ka, waayo Isagu waa Ereyga. “Shayga” iyo “arrinka,” labaduba iyagoo ah “dabar,” waxaa lagu soo bandhigay xiriir la leh riyada muuqashada.

Dabarka, oo ah arrinka iyo shayga, sidoo kale waa aragga chazon ee cutubka siddeedaad, waxayna ka dhigan tahay aragga taariikhda nebinnimada. Mid kasta oo ka mid ah matalaadahaas (chazon, dabar, arrin iyo shay) waxay tilmaamayaan xariiqda dibadda ee waxsii sheegidda, halka mareh iyo muujinteeda dheddigga ah ee marah ay matalaan xariiqda gudaha ee waxsii sheegidda. Dadka Ilaah ee maalmaha dambe, ee lagu matalay aayadda koowaad ee Daanyeel toban, waxay fahmaan labadaba xariiqyada gudaha iyo dibadda ee taariikhda nebinnimada. Kitaabka Muujintii, xariiqda gudaha waxa lagu matalay toddobada kaniisadood, halka xariiqda dibaddana lagu matalay toddobada shaabbadood.

Markii Daanyeel arkay muujintii Masiixa dabadeed soon labaatan iyo kow maalmood ah, wuxuu arkay muujinta dhedig-laboodka ah ee muujinta mareh. Mareh waa “muuqaalka,” oo markii Daanyeel arkay Masiixa, wuxuu arkay muujintii “marah,” in kastoo mareh ay ka dhigan tahay muuqaal, haddana qaabka dheddigga ee isla eraygaas wuxuu ka dhigan yahay “muraayad wax laga eego.” Sister White waxay inoo sheegaysaa in muujintii Daanyeel arkay ay ahayd muujintii Yooxanaa arkay, Yooxanaana wuxuu muujintaa arkay markii Masiixu ku jiray meesha quduuska ah ee jannada.

“Waqtigii booqashadii Jibriil, nebi Daanyeel ma uu awoodin inuu helo waxbarid dheeraad ah; laakiin dhawr sannadood dabadeed, isaga oo doonaya inuu wax badan ka ogaado mowduucyadii aan weli si buuxda loo sharxin, ayuu haddana isu dhiibay inuu Ilaah ka doondoonto iftiin iyo xigmad. ‘Maalmahaas anigoo Daanyeel ah ayaan barooranayey saddex toddobaad oo buuxa. Kibis macaan ma aan cunin, hilibna ama khamrina afkayga ma soo gelin, oo weliba isma aan subkin innaba.... Markaasaan indhahaygii kor u taagay oo wax eegay, oo bal eeg, nin dhar linen ah qaba, oo dhexdiisa lagu guntaday dahab saafi ah oo Ufaas ah. Jidhkiisuna wuxuu la ekaa berelka, wajigiisuna wuxuu u ekaa hillaac, indhihiisuna waxay ahaayeen sida laambado dab ah, gacmihiisa iyo caghihiisuna waxay midab ahaan u ekaayeen naxaas la safeeyey, oo codka hadalladiisuna wuxuu la mid ahaa codka dad badan.’

“Qof aan ka yarayn Wiilka Ilaah ayaa u muuqday Daanyeel. Sharaxaaddan waxay la mid tahay tii uu bixiyey Yooxanaa markii Masiixa loo muujiyey isaga intii uu ku sugnaa Jasiiradda Batmos. Rabbigeennu hadda wuxuu la imanayaa fariin-sameeye kale oo jannada ah si uu Daanyeel u baro waxa dhici doona maalmaha ugu dambeeya. Aqoontan waxaa la siiyey Daanyeel, waxaana waxyiga lagu diiwaangeliyey innaga aawadeen, kuweenna ay darafyadii dunidu ku soo gaadheen.”

“Runta waaweyn ee Bixiyaha dunidu muujiyey waxaa leh kuwa runta u doondoona sida khasnado qarsoon. Daanyeel wuxuu ahaa nin da’ weyn. Noloshiisu waxay ku soo dhex martay soojiidashooyinka maxkamad heethan ah, maskaxdiisuna waxay ku mashquulsanayd arrimaha boqortooyo weyn; hase ahaatee, waxyaalahan oo dhan ayuu ka jeestay si uu naftiisa ugu dhibo Ilaah hortiisa, oo uu u doondoona aqoonta qasdiyada Kan ugu Sarreeya. Oo jawaab ahaan baryootankiisii, iftiin ka yimid maxkamadaha samada ayaa loo soo gudbiyey kuwa noolaan doona maalmaha ugu dambeeya. Haddaba, sidee baynu si qiiro leh Ilaah ugu doondoona, si uu fahamkeenna u furo inaan garanno runta xagga Samada nooga timid.” Review and Herald, February 8, 1881.

144,000ka

Daanyeel wuu gartay “arrinta” iyo “riyada,” waxaana lagu aqoonsaday Daanyeel iyo weliba Belteshassar. Isbeddelka magaca ee wax sii sheegidda ku jira wuxuu ka dhigan yahay xidhiidh axdi, sidaas darteed Daanyeel wuxuu matalaa dadka axdiga ugu dambeeya, kuwaas oo ah boqol iyo afar iyo afartan kun, kuwaas oo lagu imtixaamo riyada Masiixa ee macbudka. Imtixaankaasu wuxuu keenaa kala soocidda laba dabaqadood oo caabudayaal ah.

Aniga Daanyeel oo keliya ayaa arkay riyada; waayo, nimankii ila joogay riyada ma ay arkin; laakiinse gariir weyn baa ku dhacay, sidaas daraaddeed way carareen si ay isu qariyaan.
Daanyeel 10:7.

Daani’eel wuxuu si toos ah u aqoonsanayaa imtixaanka labaad iyo imtixaanka macbudka ee la xidhiidha dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya; imtixaan ku dhisan in Masiixa lagu arko meesha quduuska ah ee samada. Muujintii aayadda toddobaad waa dheddiga muujinta mareh, oo loo matalay sida muujinta marah. Haddii aad uga jawaabto muujinta macbudka ee Masiixa sida uu Daani’eel uga jawaabay, “shayga” nebinnimada iyo “muujinta” nebinnimada waa lagu “muujin” doonaa.

Haddii aad isla waxyigaas macbudka ee Masiixa ula xiriirto adigoo u cararaya inaad ku dhumato, waxaad gelayaa gudcur weligiis ah. Imtixaanka macbudka, oo ah imtixaanka labaad ee saddexda tallaabo ee injiilka weligiis ah, waxa ka horreeya imtixaanka koowaad ee aasaasiga ah. Su’aasha imtixaanka ee aasaaska waxa lagu metelay aayadda afar iyo tobnad ee Daniel kow iyo toban, halkaas oo Rooma lagu matalay “tuugada dadkaaga” oo dhidibada u taagta “waxyiga.”

Waqtiga Waa Soo Dhow yahay

Saddex maalmood iyo badh ka dib niyad-jabkii Luulyo 18, 2020, Diseembar 31, 2023 ayaa muujintii Ciise Masiix bilowday in shaabadda laga furo, waayo “wakhtigu wuu dhowaa.”

Waxaa barakaysan kii akhriya, iyo kuwa maqla erayada wax sii sheegiddan, oo xajiya waxyaalaha ku qoran dhexdeeda; waayo, wakhtigu waa dhow yahay. ... Oo wuxuu igu yidhi, Ha shaabadayn erayada wax sii sheegidda kitaabkan; waayo, wakhtigu waa dhow yahay.
Muujintii 1:3; 22:10.

“Waqtiga” tilmaamaya furitaanka shaabadda Muujintii Ciise Masiix waxaa lagu xusay bilowga kitaabka Muujintii, waxaana dhammaadka kitaabka isla bayaankii qudhiisu ku daraa hadalkii alfa hadal omega ah.

Muujintii Ciise Masiix waxaa shaabaddeeda laga furayaa wax yar ka hor xidhiidhanka wakhtiga imtixaanka. Maalintii laba iyo labaatanaad, ka dib soon kow iyo labaatanaad maalmood ah, “shaygii,” oo sidoo kale ah “arrintii,” oo sidoo kalena ah dabar ama Erayga, oo haddana sidoo kale ah aragga chazon ee taariikhda nebiyadeed ee dibadda, ayaa loo muujiyey Daanyeel, isagoo la kulmaya aragga muraayadda, marah, ee Wadaadka Sare ee samada ku jira ee Qaybta Ugu Quduusan.

Daanyeel wuxuu matalaa kuwa leh waayo-aragnimada riyada muraayadda, kuwaas oo sidoo kalena fahmaya muuqashooyinka nebiyadeed ee Masiixa, iyo weliba taariikhda dibadda ah ee uu matalo

aragga chazon. Aragga marah wuxuu matalaa Masiixa sida calaamad-nebiyadeed, halka dheddignimada isla eraygaasna ay matasho waayo-aragnimada ka dhalata daawashada ammaanta Ilaah, sida uu u matalay Daanyeel, Yooxanaa, Ishacyaah, Walaashii White, iyo nebiyo kale.

Heerkan, aragtida dibadda ee chazon waxay ka dhigan tahay imtixaanka aasaasiga ah, halka aragtida mareh ee muuqashooyinka Masiixa ee isku xigxiga dhacdooyinka nebiyadeed ay tahay imtixaanka macbudka. Masiixu miyuu kaga muuqday Quduuska ugu Quduusan ee ku dhex yaal Quduuskaaga ugu Quduusan? Halkaas ayaa Ilaahnimadu kula midoobtaa dadnimada. Kanu waa imtixaanka ay tahay in laga gudbo ka hor intaan fursadda nimcadu ku xidhmin imtixaanka litmus-ka. Imtixaanka litmus-ka ee muujiya dabecadda waa aragtida muraayadda wax laga eego ee marah.

31-ka Diseembar, 2023, waxaa bilowday imtixaankii dibadda ee aasaaska oo ku saabsanaa “tuugta dadkaaga” ee aayadda afar iyo tobnaad, oo markii baadariga hadda jooga la caleemo saaray 8-da Maay, 2025, ayaa “riyadii” aayadda afar iyo tobnaad la taagay. Imtixaankii aasaasku wuxuu u gudbay imtixaanka macbudka. Tan iyo 9-ka Maay, 2025, imtixaanka macbudku wuu socday. Sarakiciddii labada markhaati 31-ka Diseembar, 2023, waxaa lagu matalay aayadda kow iyo tobnaad ee Muujintii kow iyo tobnaad, sarakiciddaas oo maalintaas bilaabatayna waxay ka dhacday muddadii Dagaalkii Yukrayn oo bilaabmay 2014, isla markaana sii xumaaday 2022. Khadadka dibadda iyo gudaha ee waxsii sheegyadu waxay ku kulmeen taariikhdaas. 31-ka Diseembar, 2023, hawshii dhigista aasaaska way socotay, hawl lagu tusaaleeyey taariikhdiisii 1798 ilaa 1840, iyo sidoo kale 1840 ilaa 1844, iyo weliba Abriil 19, 1844 ilaa Oktoobar 22, 1844.

Daanyeel kow iyo tobnaad aayaddiisa kow iyo tobnaad waxay taariikhda ku timid iyada oo ah khadka dibadda ee wax sii sheegidda, waxayna ku xidhantay taariikhdaas qudheeda oo ah khadka gudaha ee Muujintii kow iyo tobnaad. Sannadkii 2014, Dagaalkii Yukrayn ayaa billowday, sida uu astaan ahaan ugu taagnaa dagaalkii Raafiya ee 217 BC. Sannadkii 2015, boqorkii afraad oo aad uga taajirsanaa ee aayadda labaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad ayaa istaagay oo ku dhawaaqay damaciisa ah inuu u tartamo xilka madaxweynenimo. Ku dhawaaqistaasna waxay ka cadhaysiisay caalamiyiintii maskaxdoodu masduulaagii ahayd, kuwaas oo lagu metelay boqortooyada Giriigga.

Muujintii kow iyo tobnaad, aayadda kow iyo tobnaad, ayaa tilmaantay Diseembar 31, 2023 inuu yahay barta ay labada markhaati ku soo sara kaceen. Muddadii u dhexeysay Luulyo 18, 2020 ilaa Diseembar 31, 2023 ayaa markaas loo fahmay inay tahay “cidlada” nebiyaysan. Dhammaadka “xilligii cidlada” cod baa bilaabay inuu qayliyo Luulyo 2023, dabadeedna si sax ah kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood ka dib saadaashii fashilantay ee Nashville, Luulyo 18, 2020, ayaa Libaaxa qabiilka Yahuudah markaas bilaabay inuu ka qaado shaabadda Eraygiisa nebiyaysan. Ka-qaadista shaabadda Erayga nebiyaysan ee Ilaah had iyo goor waxay dhalisaa hab tijaabo oo saddex-tallaabo ah sida lagu dejiyey Daanyeel 12.

Kuwa badan baa la daahirin doonaa, oo la caddayn doonaa, oo la tijaabin doonaa; laakiin kuwa sharka leh shar bay samayn doonaan; oo kuwa sharka leh midkoodna ma garan doono; laakiin kuwa xigmadda leh way garan doonaan. Daanyeel 12:10.

Muujintii sagaal iyo tobnaad, aroosaddu is diyaarisaa, dabadeedna waxaa la siiyaa dhar cad. Dharka cadka ahi waxay ka dhigan yihiin in aroosaddu diyaar tahay, arrintaasina waxay ka dhacdaa Muujintii sagaal iyo tobnaad marka daaqadaha samadu furmaan. Ka hor intaan aroosadda lagu caddayn dharka xaqnimada Masiixa, marka hore waa la daahiriya.

31-kii Diseembar, 2023 waxaa bilaabmay imtixaankii aasaasyada si loo daahiro kuwa doonaya inay daahir ahaadaan. Daahirintaasna waxaa lagu fuliyaa kordhinta aqoonta, waayo Libaaxa qabiilka Yahuudah markaas wuxuu bilaabay inuu furo shaabaddii waxyiga ugu dambeeya ee Isaga qudhiisa. Waxyigaasna waxaa ku jira in Isagu yahay aasaaska keliya ee la dhigi karo. In la diido runta aasaasiga ah ee aqoonsanaysa in Rooma tahay “tuugagga dadkaaga,” waa in la diido aasaaska keliya ee la dhigi karo.

31-ka Diseembar, 2023 waxaa bilaabmay hab tijaabo ah oo isla markiiba soo saaray kala-soocid laba dabaqadood ah. Libaaxa qabiilka Yahuudah hadda wuxuu furfurey in rumoobidda taariikhiga ah ee aayadda afar iyo tobnaad ay ahayd May 8, 2025, waxaana sidaas ku sameeyey; Wuxuu adkeeyey aqoonsigii Miller ee Rooma inuu yahay astaanta dejisa aragtida dibadda ee waxsii sheegidda. Markii Trump soo noqday 2024, wuxuu rumoobiyey aayadda saddex iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad, dabadeedna aayadda xigta, waxaan ku calaaminaynaa 2025, doorashadii baadariga Leo. Labadaba Trump iyo dhiggiisa ka geesta Masiixa ayaa la caleemo saaray 2025.

Taariikhaha aynu ku aqoonsanno dhaqdhaqaaqan asal ahaan waa dib-u-eegis quduus laga dhigay. Wakhtiga dhammaadkana waxaynu u aqoonsannaa 1989, dabadeedna qaabayn rasmi ah oo farriintu yeelatay waxay ahayd 1996. 9/11 farriintii si rasmi ah loo qaabeeyey ayaa la xoojiyey. Soo bandhigiddii Miisaska Xabaquuq ee 2012, kuna dhammaanaysay Jannaayo 2013, ayaa aasaaska la dhigay.

18-kii Luulyo, 2020 niyad-jabkii ugu horreeyey ayaa yimid, dabadeedna Luulyo 2023 cod baa bilaabay inuu cidlada kaga qayliyo, 31-kii Diseembar, 2023 na furfuriddii Muujintii Ciise Masiix ayaa bilaabatay, imtixaankii aasaasiga ahaa ee dibadda ee ugu horreeyeyna wuu billowday.

8-da Maay, 2025, waxaa bilaabmay imtixaankii labaad ee gudaha ee macbudka. Imtixaanka saddexaad ee kala-soocidda ayaa wax yar uun ka horreeya. Halkaas waxaa lagu muujin doonaa in naftu leedahay saliidda farriinta ee uu matalayey imtixaankii koowaad oo dibadda ahaa iyo saliidda la socota ee imtixaankii labaad oo gudaha ahaa. Tijaabintu waxay u taagan tahay dibadeed, dabadeedna gudaha, dabadeedna waayo-aragnimo.

Safka gudaha ee wax sii sheegiddu waxay ka kooban tahay calaamadaha jidka ee hore oo aan hadda soo xigtay. Mid kasta oo ka mid ah calaamadahaas jidka ah wuxuu la jaanqaadaa calaamado jid oo isla mid ah oo ku jira taariikhda Millerite-ka. 1798 oo ah wakhtiga dhammaadka waxay u dhigantaa 1989, taas oo iyaduna ah wakhtiga dhammaadka. Halkaas Aabbaha Libaxa ah ee qabiilka Yahuudah wuxuu ka furay shaabadda Eraygiisa, waayo Isagu waa Erayga. Markii Adventism-ku uu buuxiyey doorkii nebiga caasiga ahaa xilligii fallaagadii aasaaska ahayd ee Yaaraabcaam, isagoo dib ugu noqday inuu wax la cuno nebiga beenta ah ee Beytel, waxay dib ugu noqdeen doodihiisii Protestantism-ka dhacay ee loo adeegsaday ka dhanka ahaa aqoonsigii William

Miller ee toddobada wakhti. Sababtaas aawadeed, si buuxda uma fahmaan, haddii ayba haba yaraatee fahmaan, sababta 1863 ay u tahay calaamadda jidka ee ugu dambaysa ee dhaqdhaqaaqa alfa ee malaa'igta koowaad iyo tan labaad.

Sidaas awgeed, iyaga waxba uma aha in ay tahay 126 sano, oo astaan u ah 1,260, taas oo astaan u ah “cidlada” ku fidsan taariikhda laga bilaabo 1863 ilaa wakhtiga dhammaadka ee 1989. Dhammaadka afartan sano, Yashuuca wuxuu hoggaamiyey dhaqdhaqaaqa inuu galo Dhulkii Ballanqaadka. Sannadkii 1989 Rabbigu wuxuu bilaabay hawsha ah inuu dhaqdhaqaaqiisa omega ka soo bixiyo “cidladii” 1863 ilaa 1989, sida uu dhaqdhaqaaqii alfa uga soo bixiyey “cidladii” 538 ilaa 1798.

Sannadkii 1989, riyadii Webiga Hiddeqel ee matalaysay saddexda cutub ee ugu dambeeya ee Daanyeel waa la furfuray, sida riyadii Webiga Ulay oo matalaysay cutubyada 7, 8, iyo 9 ee Daanyeel loo furfuray sannadkii 1798. Laba boqol iyo labaatan sannadood ka dib daabacaaddii Kitaabka King James, William Miller ayaa markii ugu horraysay daabacay farriintiisii ku dhisnayd riyadii Ulay, sidaas ayuu farriintiisa si rasmi ah ugu qeexay sannadkii 1831; sidaas oo kale farriintii Hiddeqel ayaa markii ugu horraysay la daabacay sannadkii 1996, laba boqol iyo labaatan sannadood ka dib 1776, oo ah halkii uu ku dhashay dalka ammaanta badan ee Maraykanka.

Habaynta rasmiyeed ee fariinta ee Miller laba boqol iyo labaatan sannadood ka dib tarjumaaddii King James waxay William Miller u aqoonsanaysaa inuu yahay rasuulkii quduuska ahaa ee ugu horreeyey ee adeegsada waxsii sheegyada Kitaabka Quduuska ah, Axdigii Hore iyo Axdiga Cusubba, si uu u keeno baraarug iyo dib-u-habayn. Kitaabku waa Ilaah ka yimid, wuxuuna laba boqol iyo labaatan sannadood ka dib la midoobay bani-aadmiga si uu u soo saaro fariinta Ulai.

Ciise waa Alfa iyo Oomega, oo isagu waa Erayga Ilaah; sidaas daraaddeed daabacaaddii Kitaabka Quduuska ah ee King James Version sannadkii 1611 waxay Ciise dhigaysaa labadaba 1611, iyo weliba 1831. Masiixu wakhtiga dhammaadka wuxuu u muuqdaa sidii Libaaxa qabiilka Yahuudah; marka farriinta la habeeyo si rasmi ahna isagu waa Alfa iyo Oomega iyo Erayga. Xidhiidhka Miller la leeyahay bilowga waxaa lagu gartaa in bilowga iyo dhammaadkuba labaduba adkaynayaan daabicidda farriinta. 1776 ilaa 1996 waxay xambaarsan yihiin isla astaamihii, in kastoo ay kala duwan yihiin.

Farriinta Hiddeqel waa farriinta sharciga Axadda ee Maraykanka sida lagu muujiyey aayadda afartan iyo kow ee Daanyeel kow iyo toban. 1776 iyo daabacaaddii Baaqa Madax-bannaanidu waxay ka dhigan yihiin barta bilowga muddada laba boqol iyo labaatan sano ah oo ku dhammaatay daabacaadda, si qaddarin Eebbe ah oo aan ula kac loogu cinwaan bixin, Time of the End. Isla sannadkaas, 1996, waxaa nala siiyey urur adeeg oo magaciisu yahay Future for America. Farriinta dhulka ammaanta leh, oo ah Maraykanka, waxaa loo qaabeeyey si rasmi ah iyada oo xiriir toos ah laga dhex sameeyey bilowga iyo dhammaadka wax sii sheegidda. Calaamad kasta oo waaweyn oo taariikhda Millerite ah waa lagu celiyey iyadoo hoos imanaysa qaabka hagaya ee masaalka tobanka bikradood. Labadaas muddo ee laba boqol iyo labaatan sano ahba waxay leeyihiin bilow iyo dhammaad ay daabacaad calaamadisay.

Farriinta iyo habraaca Miller waxaa lagu xaqiijiyey laguna xoojiyey dhammaystirka Islaamka ee hoogga labaad. Wixii Rabbigu u adeegsaday inuu ku xoojiyo farriinta waxay ahayd mabda'a Miller ee maalin sannad ah, waana isla mabda'aas kii xoojiyey farriinta iyo habraaca 9/11, markii soo-degiddii malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad ay ku celisay soo-degiddii uu sameeyey 11-ka Agoosto, 1840, sida lagu matalay cutubka tobnaad ee Muujintii. Labadaas malaa'igood waxay matalaan muuqasho nebiyadeed oo Masiixa ah isagoo malaa'ig ah. Mabda'a aasaaska u ah dhaqdhaqaaqa 9/11, sida mabda'a maalin sannad ahi aasaas ugu ahaa dhaqdhaqaaqii 11-ka Agoosto, 1840, waa in taariikhda Millerite-ka lagu soo celiyo taariikhda boqol iyo afar iyo afartan kun.

Markii rumoobidda nebiyad Islaamka ee hoogga saddexaad ay timid taariikhda oomega iyo malaa'igta saddexaad, taas oo la jaanqaaday rumoobidda nebiyad Islaamka ee hoogga koowaad iyo labaad, oo timid taariikhda alfa ee malaa'igta koowaad iyo labaad—mabda'a ah in taariikhda Milleriyiinta lagu soo celiyo taariikhda boqol iyo afartan iyo afarta kun ayaa si adag loo xaqiijiyey, sida maalintii Miller mabda'a maalin-sannad loogu xaqiijiyey xiriirka uu la leeyahay hoogga koowaad iyo labaad ee Muujintii 9. Qaar ka mid ah kuwa garan kara nebiyada wakhtiga ee saddex boqol iyo sagaashan iyo kow sannadood iyo shan iyo toban maalmood ee lagu sheegay Muujintii 9:15, waxaa laga yaabaa inay seegaan qodobkaygii hore. Aan sharxo.

Hooggii kowaad iyo hooggii labaad waxay la jaanqaadaan taariikhda malaa'igta kowaad iyo tan labaad, taariikhda hoogga saddexaadna waxay la jaanqaaddaa taariikhda malaa'igta saddexaad. Ujeeddada halkan ku jirtaa waa in barta bilowga u ah saddex boqol iyo sagaashan iyo kow sannadood iyo shan iyo toban maalmood oo lagu sheegay taariikhda hoogga labaad laga helo taariikhda hoogga kowaad. Waxaa taariikhda hoogga kowaad ee Muujintii sagaal ku jirta wax sii sheegid ah boqol iyo konton sannadood, maalinta uu dhammaado muddadaas wax sii sheegidda ahna waxaa bilaabma wax sii sheegidda saddex boqol iyo sagaashan iyo kow sannadood iyo shan iyo toban maalmood. Labadaas wax sii sheegid waxay si toos ah isugu xiraan hoogga kowaad iyo hoogga labaad; sidaas darteed, markii wax sii sheegid ku saabsan Islaamka la sii sheegay, iyada oo lagu salaynayo mabda'a maalin u dhiganta sannad, wax sii sheegiddaas waxay ahayd wax sii sheegidda hoogga kowaad iyo hoogga labaad ee Islaamka, taas oo ahayd farriintii xaqiijisay habraacii iyo farriintii Miller ee taariikhda malaa'igta kowaad iyo tan labaad.

Markii taariikhdaasu ku soo dhammaatay Oktoobar 22, 1844, buunkii toddobaad ayaa bilaabay inuu dhawaaqo; buunkii toddobaadna waa hoogga saddexaad, waana qarsoodiga cibaadada, kaas oo ah Masiixa idinku jira, rajada ammaanta. Buunkaasu waa farriin digniin ah oo dibadeed, waana farriin digniin ah oo gudaha ah. Sababtaas aawadeed, wax sii sheegidda 2,520-ka sano waxa lala xiriiriyaa nasashada sanadka toddobaad ee dhulka, taas oo ay ku jirto sannadda yubiliiga. Oktoobar 22, 1844, buunkii toddobaad ayaa bilaabay inuu dhawaaqo isagoo fulinaya waxsii sheegyada 2,520-ka sano iyo 2,300-ka sano.

Laakiin wakhtiyada codka malaa'igta toddobaad, markuu bilaabo inuu buunanka afuufo, qarsoodiga Ilaahna waa la dhammaystiri doonaa, sida uu ugu sheegay addoommadiisa nebiyada. Muujintii 10:7.

Oktoobar 22, 1844 waxay ahayd maalintii Kafaaraggudka, buunka yubiliigana waxa la doonayay in la afufo maalinta kafaaraggudka. Tan iyo wakhtigaas, waxaynu ku nool nahay taariikhda malaa'igta saddexaad, iyo weliba hoogga saddexaad, kaas oo ah buunka toddobaad. Agoosto 11, 1840 ayaa malaa'igtii xoogga badnayd ee Muujintii toban soo degtay si ay dhulka ugu iftiimiso ammaanteeda, sida ay yeelatay malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad 9/11.

Sannadkii 2012 ilaa Janaayo 2013, taxanaha cinwaankiisu yahay Miisaskii Xabaquuq ayaa la soo saaray, waxaana lagu waafajiyey daabacaaddii jaantuskii hormuudka ee 1843 bishii May 1842. Markaas ayaa la dhigay aasaaska dhaqdhaqaaqa, ha ahaado dhaqdhaqaaqii alfa ee malaa'igta koowaad iyo tan labaad, ama dhaqdhaqaaqii malaa'igta saddexaad; labada miis ee Xabaquuq waxaa lagu tolay taariikhda iyo farriinta. Saadaashii fashilantay ee Luulyo 18, 2020 waxay barbar socotay Abriil 19, 1844, waxaana socday wakhtigii dib-u-dhaca ee masaalka.

Muddadii cidlada ahayd ee 1,260ka maalmood waxay ku dhammaatay furitaankii shaabadda ee Diseembar 31, 2023. Waa wanaagsan tahay in la xusuusto in Masiixu laba jeer ka nadiifiyey macbudkiisa nijaasayntii karaamo-darrada ahayd, sida ay Sister White ugu tilmaanto. Wuxuu sidaas sameeyey bilowgii iyo dhammaadkii adeeggiisa, taasoo ka dhigaysa labada nadiifinba nadiifin alfa ah iyo omega ah.

Walaashaayt Siixiin si cad ayay nadiifintii kowaad ee macbudka ugu waafajisaa 9/11 iyo codkii kowaad, kaas oo ay ku aqoonsanayso saddexda aayadood ee ugu horreeya Muujintii siddeed iyo tobnaad. Dabadeedna waxay “codka kale” ee aayadda afraad ku aqoonsataa nadiifintii labaad ee macbudka, iyo weliba sharciga Axadda. Abriil 19, 1844 wuxuu ahaa nadiifintii kowaad ee macbudka ee Milleriyiinta, Oktoobar 22, 1844-na wuxuu ahaa tii labaad. Afartan iyo lixdii sannadood ee ka bilaabmay 1798 ilaa 1844 macbudkii Milleriyiinta waa la dhisan, waxaana taariikhda labada niyad-jab, kuwaas oo labaduba metela nadiifinno macbud, laga helayaa qaab-fractal ah oo ka mid ah dhismaha macbudka Milleriyiinta. Taariikhdaasu waxay ku saabsan tahay macbudka.

Laga bilaabo Luulyo 18, 2020 ilaa Diseembar 31, 2023, bikraduhu way hurdeen intii lagu jiray wakhtiga dib-u-dhaca. Markay toosaan, waxay ku toosaan mas'uuliyaddooda ah inay aasaaska dhigaan oo ay macbudka dhisaan. Tan iyo wakhtigaas Masiixu, isagoo ah Libaaxa qabiilka Yahuudah, wuxuu furfurayay iftiin nebiyadeed, iftiinka nebiyadeed ee la furfuraana mar walba wuxuu soo saaraa hannaan imtixaan oo saddex-tallaabo ah kaas oo ku dhammaada imtixaanka litmus-ka halkaas oo dabeecaddu ku muuqato, balse aan marna lagu horumarin. Imtixaanka litmus-ka, bikradaha aaminka ah waxay heli doonaan daadinta Ruuxa Quduuska ah oo ka sarreyn doonta muujin kasta oo awoodda Ilaah ah oo ka dhex dhacday dadka Ilaah oo weligeed la diiwaangeliyey. Waxaa jiri doona kordhid iftiin ah oo aan weligeed la arag. Taas marka la yidhaahdo, waxaan soo bandhigi doonaa xariiq taariikheed kale oo taageeraysa isbarbar-socodka taariikhda Millerite-ka iyo tan boqol iyo afartan iyo afarta kun.

Laakiinse adigu, Daanyeelow, xidh erayada, oo buugga dabool ilaa wakhtiga dhammaadka; kuwo badan baa hore iyo gadaal u ordegi doona, aqoontuna way sii badnaan doontaa. Oo isna wuxuu yidhi, Tag jidkaaga, Daanyeelow, waayo erayadu way xiran yihiin oo way daboolan

yihiin ilaa wakhtiga dhammaadka. Kuwo badan waa la daahirin doonaa, oo waa la caddayn doonaa, oo waa la tijaabin doonaa; laakiinse kuwa sharka leh si shar leh bay u falayaan; oo kuwa sharka leh midkoodna ma uu garan doono; laakiinse kuwa caqliga leh way garan doonaan. Daanyeel 12:4, 9, 10.

Waxaannu arrimahan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

Kelinnimo Gaarnimo

Elon Musk wuxuu 21-kii Febraayo, 2026 ku andacooday in “hadda aynu ku jirno ‘singularity’”.

Keli-ahaaneed Tiknoolajiyadeed

Kali-ahaanshaha tignoolajiyadeed (oo marar badan si kooban loogu yeedho “singularity”) waa waqti mustaqbal oo mala-awaal ah oo horumarka tignoolajiyadu—kaas oo ugu horrayn uu dhaqaajinayo garaadka macmalka ahi—uu noqdo mid aad u degdeg badan oo awood weyn leh, sidaas darteedna uu uga dedejiyo xakamaynta iyo fahamka aadanaha, taas oo horseedaysa isbeddello aan la saadaalin karin oo qoto dheer oo ku yimaadda ilbaxnimada aadanaha. Fikradda udub-dhexaadku waa qarax garaad: marka aynu abuurno nidaam AI ah oo ka caqli badan dadka ugu caqliga badan (badanaa loogu yeedho Garaad Macmal ah oo Sareeya ama ASI), nidaamkaas ayaa dib isu naqshadayn kara oo isu horumarin kara si ka dhakhso badan intii koox kasta oo bini-aadan ahi waligeed samayn kari lahayd. Tani waxay abuurtaa meerto is-horumarin is-celin ah oo awooddu ku labanlaabanto mar kale iyo mar kale muddooyin aad u gaagaaban gudahood (maalmo -> saacado -> daqiiqado), taas oo ka dhigaysa horumarrada xiga kuwo qarxa oo aan suurtagal u ahayn in “aadanaha ka hor kali-ahaanshaha” ay si macno leh u saadaaliyaan ama u hagaan. Ereyga “singularity” waxa laga soo amaahday fiisikiska iyo xisaabta, halkaas oo “god madow” gudaheeda, kali-ahaanshuhu yahay barta ay cuf-isjiidadku ku noqoto aan xad lahayn oo sharciyadeenna fiisigis ee hadda jira ay ku fashilmaan—ma arki karno mana saadaalin karno waxa ka dhaca wixii ka dambeeya xuduudda dhacda.

Sidoo kale, kelinnimada tignoolajiyadeed waxaa loo arkaa “dhacdo-xuduudeed” taariikhda dhexdeeda: waxaannu saadaalin karnaa isbeddellada ilaa heerkaas, laakiin wixii ka dambeeya, mustaqbalku wuxuu ka noqdaa mid aan u furnayn garaadka bini’aadamka ee aan la kordhin.

Taariikh Kooban iyo Mufakiriintii Ugu Muhiimsanaa

1950-meeyadii—Abuurkii hore wuxuu ka muuqdaa shaqadii xisaabyahanka John von Neumann (oo ka hadlay isbeddel tignoolajiyadeed oo xawaare ku sii kordhaya) iyo xisaabyahanka/sirfure I.J. Good (oo 1965 ku tilmaamay “qarax caqliyeed” marka mashiinnadu naqshadeeyaan mashiinno ka sii wanaagsan).

1993—Saynisyahan kombiyuutarka ah iyo qoraaga sheekooyinka sayniska mala-awaalka ah ee Vernor Vinge ayaa caan ka dhigay fikradda casriga ah ee maqaalkiisii, *The Coming Technological Singularity*. Wuxuu sii sheegay in aynu abuuri doonno caqli ka sarreeya kan aadanaha mar uun inta u dhexeysa 2005–2030, ka dibna “waayihii aadanaha” ay dhammaan doonaan (taas oo macnaheedu yahay in bini’aadamka aan wax gargaar ah haysan aysan mar dambe ahaan doonin caqliga ugu

sarreeya ee xukuma).

2005—Hal-abuure/mustaqbal-yaqaan Ray Kurzweil ayaa fikraddan gaadhsiiyey dareenka guud buuggiisa, *The Singularity Is Near*. Wuxuu ku doodayaa in singularity-gu yimaaddo qiyaastii 2045, iyadoo ay horseedayso korriin jibbaaran oo ku timaadda awoodda xisaabinta (iyada oo la raacayo sharcigiisa Law of Accelerating Returns), nanotechnology, biotechnology, iyo is-dhexgalka maskaxda iyo kombiyuutarka. Wuxuu si joogto ah u adkaystay jadwalkan waqtiyeed, isaga oo dhowaan mar kale xaqiijiyey AGI 2029 iyo singularity ~2045.

Saadaasha Waqtiga (sida ay ahayd horraantii 2026)

Saadaalladu si muuqata ayay isugu soo urureen dhowrkii sano ee u dambeeyey, taasoo ay ugu wacan tahay horumarka aadka u degdegga badan ee laga sameeyey moodellada waaweyn ee luqadda, nidaamyada sababaynta, iyo sharciyada cabbir-ballaarinta: Aragtiyada ugu dhiirran / ee muddada dhow (2026–2027): Qaar ka mid ah hoggaamiyeyaasha caanka ah ee AI-ga (tusaale ahaan, Dario Amodei oo ka tirsan Anthropic, Elon Musk) ayaa si cad u sheegay in caqli ka sarreeya kan aadanaha ama wax si shaqayn ahaan ula mid ah kiciyaha singularity-ga uu iman karo horraanta 2026 ama 1–3 sano gudahood.

Sahannada khabarada ee dhexdhexaadka ahi weli waxay ku urursan yihiin qiyaastii 2040–2050 marka la eego supercaqliga/dhibicda keli ahaanshaha oo buuxda.

Labo xero oo natiijooyin suuragal ah

Yuutobiyan / rajo-wanaagsan -> badhaadhe xad-dhaaf ah, dabar-goynta cudurrada iyo saboolnimada, noolaansho ku dhow aan-dhimasho lahayn iyada oo loo marayo gelinta maskaxda ama nanomedicine, bini'aadannimada oo la midoobaysa AI (transhumanism), xallinta daqiiqado gudahood dhibaatooyin cilmiyeed oo hore aan loo xallin karin.

Musiibo/rajo-beel ah -> luminta awoodda/xakamaynta bini'aadamka, is-waafaqla'aan (AI-gu wuxuu daba galaa yoolal ka leexsan ama ka soo horjeeda qiyamka aadanaha), burbur dhaqaale iyo bulsho, ama xataa khataro jiritaan oo ku wajahan bini'aadamka.

Singularity-gu ma aha oo keliya “AI aad u horumarsan,” ee waa xilliga ay horumarka tignoolajiyadu ka baxsato xaddidaadaha xawaaraha bayoolojiga/aadanaha oo uu isu beddelo geeddi-socod iskiis u madaxbannaan oo faraha ka baxa. Haddii taasi dhacdo 2026, 2030, 2045, ama aanay marnaba dhicin, haddana waxay weli ka mid tahay su'aalaha furan ee ugu saamaynta weyn taariikhda aadanaha waqtigan xaadirka ah.

Waqtiga Dhammaadka – 1989

Adduunka Isku Xiran Wuu Bilaabmaa

Kala-guurka ka yimid xisaabinta go'doonsan una gudbaya xisaabinta isku xiran. Tim Berners-Lee waxa uu CERN ka soo jeediyaa hindisaha World Wide Web (1989). Cilmi-baarista ganacsiga ee shabakadaha neerfaha way ballaadhaa (isticmaal militari + mid tacliimeed), Intel 80486 waa la sii

daayaa—awoodda xisaabinta shakhsiga ah si weyn bay u kacdaa, ARPANET-na waxa ay u guuraysaa jihadii waxa noqda Internet-ka casriga ah. Intaas ka hor, xisaabintu waxay ahayd mid awood leh balse inta badan ku koobnayd nidaamyo kala go’an. 1989 ka dib, xisaabintu waxay noqotaa mid ku jihaysan shabakadaysnaan. Shabakadaha neerfaha ee 1989 waxay ahaayeen kuwii hore, ku xaddidnaa qalabka, badidoodna ahaayeen nidaamyo qaab-garasho oo lagu kabay xeerar—hase yeeshee ciidamada iyo shaybaarrada cilmi-baaristu waxay durba tijaabinayeen nidaamyo wax-barta oo loogu talagalay beegsiga, hagidda, iyo kala-soocidda calaamadaha. Tani waxay ahayd lakabka aasaasiga ah ee wax kasta oo dambe yimid.

Farriinta oo Si Rasmi ah Loo Habeeyey – 1996

Qaraxa Ganacsiga ee Internetka

Web-ku wuxuu noqdaa mid dadweyne, ganacsi leh, oo caalami ah. Netscape iyo dagaalladii biraawsarrada, Amazon iyo eBay oo caddeynaya in ganacsiga onlaynku shaqeeyo. Google ayaa la aasaasay (iyada oo BackRub ahaan uga bilaabatay Stanford, 1996), qaadashada Windows 95-na waxay dedejisaa xisaabinta macaamiisha. 1996 waa xilligii Internet-ku ka joogsaday inuu ahaado mid tacliineed oo uu noqday mid dhaqaale. Kaabeyaashii 1989 ayaa hadda gaadhaya heerka macaamiisha. Xilligii dot-com-ku kuma saabsana mareegaha—ee wuxuu ku saabsan yahay dijitaynta ganacsiga. Muddadani waxay beddeshay ganacsiga, xayaysiiska, helidda macluumaadka, iyo hababka isgaarsiinta.

Farriin La Xoojiyey – 9/11, 2001

Xilligii Moobilka + Madalku Way Bilaabanaysaa

Dijitaysiinta warbaahinta + kaabeyaasha daruurta ee hore + internet-ka broadband-ka ee had iyo jeer shaqaynaya. Apple waxay soo saartaa iPod-ka (bilowga nidaam-degaaneed dijitaal oo la qaadan karo), Wikipedia waa la daah-furaa (qaabka madal aqoon wadajir ah), qaadashada broadband-ka si xawli ah ayey u korodhaa, Amazon-na si deggan ayey u billowdaa dhismaha waxa noqda AWS. Tignoolajiyada kormeerka ee ka dambaysay 9/11 si baaxad weyn ayey u dardargashaa, kaabeyaasha falanqaynta xogtuna si degdeg ah ayey u koraan. Halkan ayaa lagu aasaasaa bilowga xisaabinta daruurta, nidaam-degaannada madalaha, sarreynta nuxurka dijitaalka ah, kaabeyaasha isku-xirnaanta joogtada ah, iyo saldhigga warbaahinta bulshada iyo taleefannada casriga ah.

Aasaaska La Dhigay – Looxyadii Xabaquuq – 2012, 2013

Horumarka Qotada Dheer

Dhalashadii Sirdoonka Macmalka Casriga ah

Tani waa daqiiqaddii leexashada ahayd ee shabakadaha neerfaha ay ka joogsadeen inay ahaadaan kuwo tijaabo ah oo ay noqdeen kuwo si wax ku ool ah u awood badan—buundada saxda ah ee u dhexaysa xilligii “platform/cloud” ee 2001 iyo qaraxii “generative AI” ee 2023. Sebtembar 2012: AlexNet (shabakad neerfaha qoto-dheer ee convolutional ah) ayaa ku guulaysata tartanka

ImageNet farqi aad u weyn leh—iyadoo burburinaysa dhammaan algoriimyadii ka horreeyey. Dhacdadan keliya ayaa si caalami ah loogu aqoonsan yahay cilmi-baarista AI inay ahayd daqiiqaddii uu ku dhashay deep learning-ka casriga ahi. 2012: Kooxda Geoffrey Hinton waxay caddeeyeen in shabakadaha neerfaha qoto-dheer, marka lagu tababaro GPUs, ay si toos ah u baran karaan astaamo kala-sarrayneed. 2013: Google waxay la wareegtaa shirkaddii Hinton (DNNresearch). Warshaddu si lama filaan ah ayay balaayiin ugu shubtaa deep learning. Horumarradii GPU ee NVIDIA (CUDA) waxay noqdaan qalabka caadiga ah ee AI. Qalabyada xog-weynta (Spark 1.0 oo la sii daayay 2013) ayaa isla socda qaangaadhnimadan, iyagoo suuragelinaya xog-ururinta baaxadda weyn ee looga baahan yahay deep learning.

Furfurid – 2023

Sirdoonka Macmalka ee Dhalisa ayaa Ka Gudubta Xadka

Sirdoonka macmalka ah waxay noqotaa mid la heli karo, la adeegsan karo, oo dhaqaale ahaan carqalad weyn keenta. Keliya ma aha “shabakado neerfayaal oo ka sii wanaagsan.” Tani waa xilligii ay sirdoonka macmalka ahi qorto koodh, curiso sawirro, otomaatig ka dhigto shaqada xafiisyada iyo mihnadaha aqooneed, ballaadhis hawlaha garashada iyo sababaynta, isla markaana markii ugu horraysay ay ka joogsato inay noqoto mid ku kooban hawlo gaar ah oo ay isu beddesho aalad garasho oo ujeeddo-guud leh.

2026 – Kelinimada?

- 1989 sidii furfuridda wakhtiga dhammaadka laftiisa (isku-xidhnaanta shabakadaysan ayaa bilaabmaysa, aasaaska socodka aqoonta caalamiga ah; kuna xidhan burburkii Midowgii Soofiyeeti sidii calaamadda jidka ee muddada tijaabada ugu dambaysa ee Adventism-ka).
- 1996 sidii qaabayn rasmi ah oo farriinta ah (web-ka ganacsiga ayaa miisaamaya dhaqaalaha macluumaadka, isaga oo digitaynaya ganacsiga iyo helidda macluumaadka).
- 2001 sidii xoojinta farriinta (barxadaha, kaydka daruuriga ah, iyo helitaan joogto ah ayaa dhidibada u aasay nidaamka deegaan ee dijitaalka ah ee aqoonta wadajirka ah ee moobilka ah).
- 2012/2013 sidii dhigidda aasaaska garaadka runta ah (guushii qotada-dheer ee barashadu waxay ka dhigtay fahamka mashiinka mid wax-ku-ool ah oo la miisaami karo).
- 2023 sidii gunaanadka furfuridda shaabbadda (sirdoonka macmalka ah ee dhalinaya ayaa u tallaabaya garasho ujeeddo-guud leh, taasoo ka dhigaysa curinta aqoonta iyo sababayntu kuwo la heli karo oo wax beddela).

Horumarku waa xarrago leh: marxalad kastaa si isu-dulsaaran ayay uga dul-dhisan tahay tii ka horraysay, iyadoo ka guuraysa isku-xidhnaan -> ganacsiyeeyn -> nidaam-deegaan -> sirdoon -> garasho.

2012/2013 waa xudunta go’ aamisa; waa xilligii shabakadaha neerfuhu caddeeyeen inay awood u leeyihiin barasho isdaba-joog ah oo heerar leh oo iskeed u dhacda (guushii AlexNet/ImageNet, shaqadii Hinton oo la xaqiijiyey, iyo ballaarinta GPU-ga oo la suurto geliyey), taas oo ka dhigtay

qaraxii jiil-abuurka ee 2023 mid aan laga baaqsan karin. Haddii aanu dhicin isbeddelkii qaab-dhismeed ee 2012, moodellada transformer-ka (2017) iyo ballaarinta baaxadda weyni ma ay soo saareen guud-ahaanshaha heerka ChatGPT.